

Kunnan kriisijohtamisen tietovirrat keväällä 2020

Pelastuspalveluseminaari 28, 22.10.2020

Kehittämispäällikkö Vesa-Pekka Tervo, @VPTervo

Covid19- pandemia: valmiuslain mukaiset poikkeusolot 16.3.- 15.6.2020

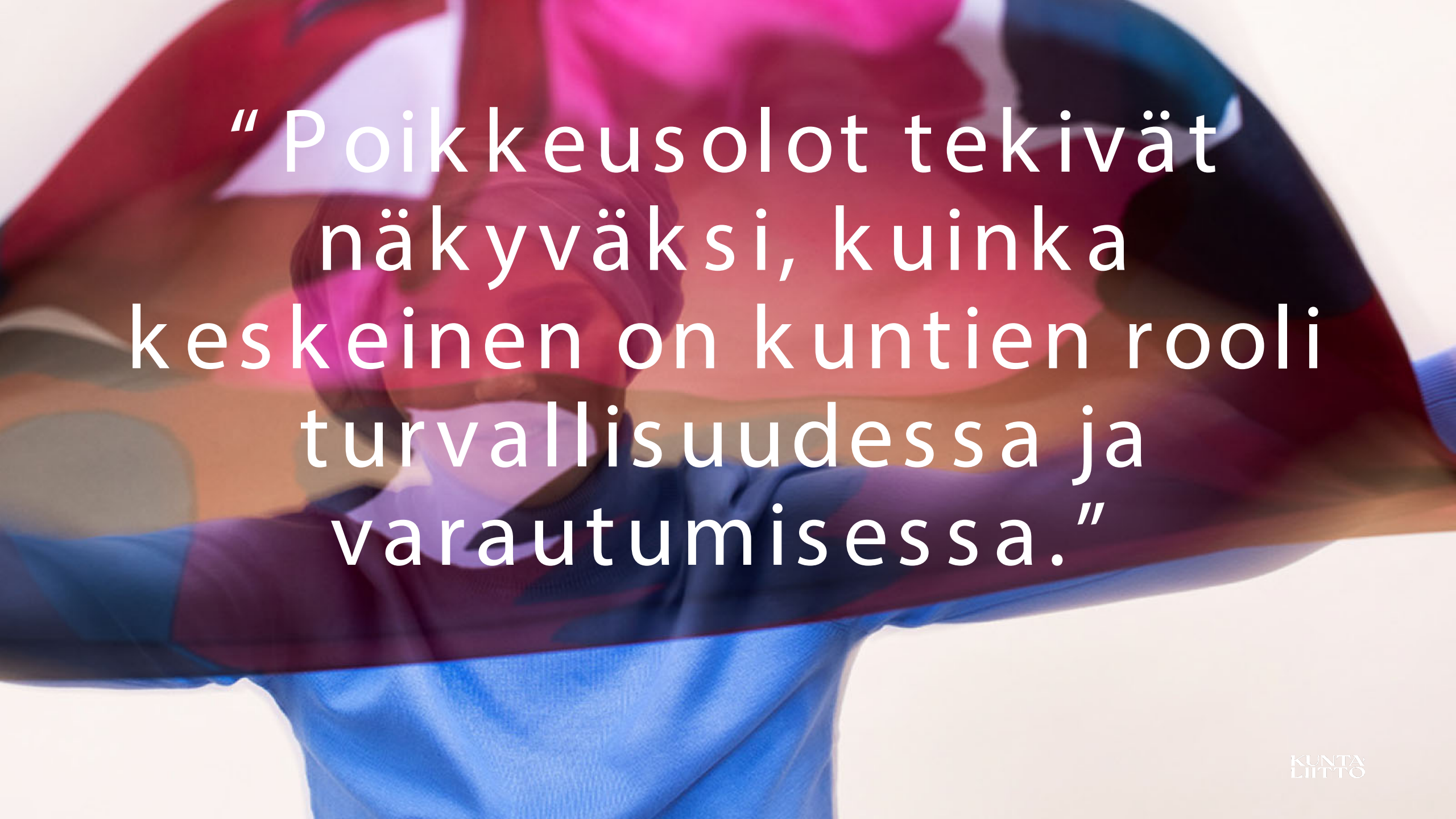
Kokoontumiset kiellettiin

Poikkeusolojen toimenä yli 10 hengen kokoontumiset kiellettiin ja ravintolat suljettiin 31.5.2020 asti. Koulut ja oppilaitokset määrättiin olemaan kiinni 13.5.2020 asti.

VN:n suositukset ja tartuntatautilaki
Valtaosa poikkeusolojen toimista toteutui valtioneuvoston suositusten perusteella. Tällainen oli esimerkiksi suositus yli 70-vuotiaiden eristäytymisestä karanteenin omaisiin oloihin.

Vapaan liikkumisen rajoittaminen

Eräs vahvimpia valmiuslain perusteella tehtyjä toimia oli Uudenmaan liikkumisrajoituksista säätäminen, joista valtioneuvosto antoi eduskunnan käsiteltäväksi asetukset 27. maaliskuuta. Liikkumisrajoitukset koskivat liikkumista Uudenmaan maakunnan alueelle ja alueelta pois ja olivat voimassa 28.3.- 15.4.2020.

“ Poikkeusolot tekevät
näkyväksi, kuinka
keskeinen on kuntien rooli
turvallisudessa ja
varautumisessa.”

Tietovirta, tilannekuva ja tilanneymmärrys

- Kansallisissa tilannekuvajärjestelyissä ei ole luotu vakioitua rakennetta, jolla kuntien tilannetieto olisi kerättävissä valtion johtamisen tasolle.
- VNTike (Valtioneuvoston tilannekeskus) jakaa tilanneraporttinsa vain osaan kunnista.
- Tilanne kriisi on synnyttänyt tiedonkeruuta, jossa kerätään päällekkäistä tilannetietoa ilman johtamisfunktiota ja vastavuorosuutta.
- Yhteistyöviranomaiset tiedustelivat Kuntaliitolta yleiskuvaa kuntien tilanteesta sekä esittivät yhteistyötä kuntien tilannekuvan kokoamisen ja hyödyntämisen kehittämiseksi.

Mitä on keskeinen tilannetieto?

Tunnistettuja tietotarpeita ovat mm.

- Kuntien peruspalvelujen resurssien riittävyys
- Kuntien palvelukyky
- Kuntien turvallisuustilanteen kehitys ja kriisinkestävyys
- Poikkeama - ja ennakointitietoa sekä arvioita tilanteen kehittymisestä

Tarvitaan valmistelua:

- Keskeisen tiedon määrittelystä / valinnasta
- Tietovirtojen yhdistämisen ja vakioinnin tavoista
- Tilannekuvan muodostamisen tavoista
- Tiedonvälittämisen menettelyistä kuntien ja yhteistyötahojen välillä

Miten kunnilla meni?

Kuntatason tiedot vaikuttavat toimenpiteiden valintaan kansallisella tasolla

- Tilannekuvan kerääminen ei ole optimoitu tilanteisiin, jossa kunnat ovat erittäin merkittävässä operatiivisessa roolissa ja sen vuoksi käytänteet kuntien sekä alueellisten ja kansallisten viranomaisten välillä ovat kuormittavia ja osin vakioimattomia.
- Tilannekuvatoiminnan kehittämiseksi on tarpeita erityisesti kuntakentän kokonaisvaltaisen tilannekuvan luomisen osalta.

Julkisen hallinto kumppaneineen on anturiverkosto

Onko kokonaisturvallisuuden mallin mukaista kumppanuutta kuntatasolle asti?

- Kuntien yhdenvertaisuuteen ja erilaisiin tukitarpeisiin tulisi kiinnittää huomiota kriiseissä, jotka kehittyvät hitaasti ja jolloin paikallistasolla kriisin tilanne vaihtelee alueellisesti paljon.
- Tilannekuva ja tiedonvaihdon kehittyvät menettelyt ovat keskeisimpiä, jotta tekeminen olisi koko ajan resurssiviisasta kaikilla tasoillaan ja ennakointi onnistuisi.

Entä kunnan
sisäiset tietovirrat
ja johtaminen?

Kuntien onnistumisia

Johtaminen onnistuu,
kun se tapahtuu
oikealla tasolla

Erityisesti suurten
kaupunkien osalta
johtamistoiminnot
käynnistyivät hyvin ja
tilanteen mukainen
johtaminen on kyetty
ylläpitämään.

Kuntien kattava ja
ennakoiva viestintä on
toiminut

Osa kunnista onkin kaivannut
tarkempia toimintaohjeita tai
kokenut ohjeet paikoin
ristiriitaisiksi ja vaikeiksi
tulkita.

Palveluiden
sopeuttaminen
onnistui

Esimerkiksi resurssisiirrot
kuntien vapautuvista
resursseista kuormittaville
sektoreille on kyetty
toteuttamaan tehokkaasti.

Kuntien valmiutta ja varautumista ohjaavat asiakirjat

Suunnitelmat ja resurssit ovat paikoin/osin osoittautuneet puutteellisiksi

- Mikä oli valmiussuunnitelman hyödynnettävyyden taso? Ja miksi?
- Mikä on hallintosäännön ja valmiussuunnitelman summa varautumisen ja valmiuden kyvykkyyden näkökulmasta?

Keskeiset
toimintojen ja
vastuiden
määritykset

Julkisen vallan käytön rajat

Lainsäädännön soveltamisessa ja toimivaltuusmäärittelyissä haasteita

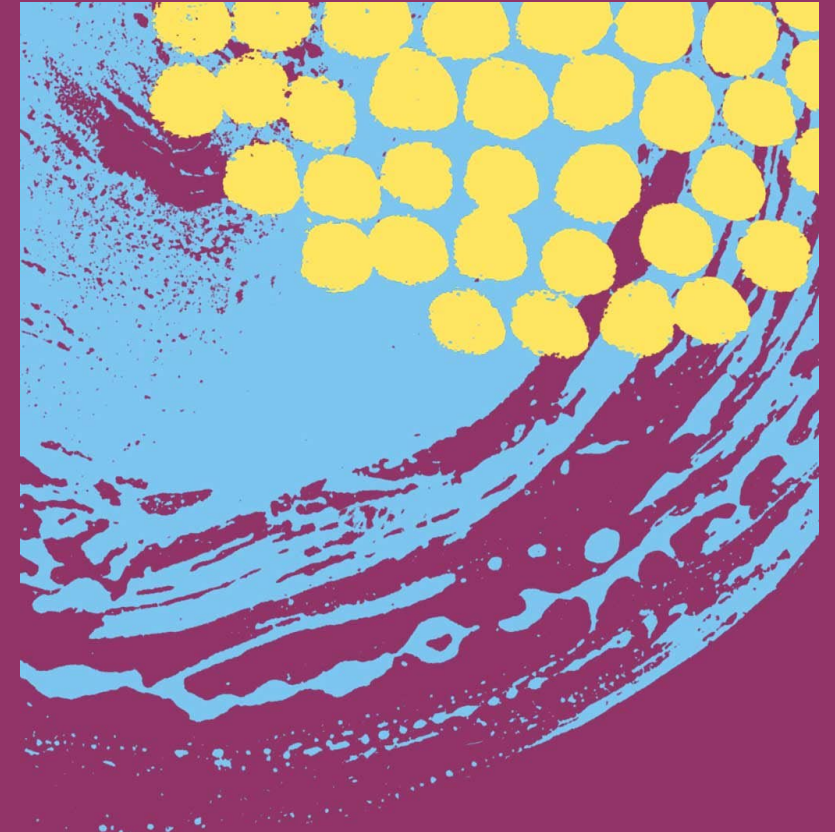
- Vastuiden säilyminen toiminnan tehostuessa perusteltua?
- Milloin häiriötilanne alkaa ja miten tulkinta siitä muokkaa kunnan johtamista?
- Hallintosäätöohjauksen murtumisen perusteet ja menettelyt?

Miten tilanne-
tieto olisi
muokannut
toimintaa?

**“Valtuuston vallon
tulee tosiasiallisesti
toteutua kaikissa
turvallisuus-
tilanteissa.”**

Turvallinen ja kriisinkestävä kunta – verkosto

- Yhteyshenkilö Ari Korhonen (@kuntaliitto.fi)

KUNNAN VARAUTUMISEN JOHTAMINEN

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2071-kunnan-varautumisen-johtaminen>

Kiitos.

Vesa-Pekka Tervo

09 771 2353

vesa-pekka.tervo@kuntaliitto.fi

@VPTervo

www.kuntaliitto.fi